

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VI. Respondetur argumentis adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

natum Deo in agendo, & ab eo essentialiter dependens, non potest esse vel concipi ut agens, & ut exercens aliquam causalitatem circa alias res creatas, in eo signo rationis, in quo Deus non est, nec concipitur, ut liberè agens, alioquin tale agens creatum, esset & conciperetur ut prima causa, & primum principium talis effectus: Ergo futuritio non potest competere rebus antedecretum, ex efficientia seu causalitate alicujus agentis creati.

126. Ultima denique ratio, quam etiam supra attingimus, & quam egregiè profequitur Sanctus Thomas lect. 13, super cap. 8. Periherm. fundatur in eo quòd omne quod est verum & futurum pro omni signo imaginabili, est tale necessariò, & ex natura rei, & non liberè seu contingenter. Ut enim ibidem cum Aristotele discurret S. Doctor: *Si semper ponitur aliquid esse præsens, vel futurum, non potest non esse quin illud sit præsens, vel futurum: sed quod non potest non esse, idem significat ac quod est impossibile non esse: quod autem est impossibile non esse, necesse est esse.* At juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, & determinata futuritio, convenit contingentibus pro semper, & pro omni signo rationis imaginabili: Ergo convenit illis necessariò, & ex natura rei, non verò liberè & contingenter. Minor constat ex supra dictis, nam juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, ac proinde determinata futuritio, convenit rebus contingentibus, ex natura & vi oppositionis contradictoriae, quæ habet vim in omni signo imaginabili, cùm contradictio fundetur in illo primo principio, *Quodlibet est vel non est, quod est verum pro omni instanti, & signo rationis excogitabili: Ergo &c.*

§. V.

Duo corollaria præcedentis doctrinae.

127. EX dictis in primis habetur, Adversarios qui se libertatis patronos & vindices profitentur, reipsâ esse ejus destructores, ac pæremptores; eamque in suo primo principio, primaque veluti radice, extinguere ac præfocare; in eo scilicet quòd docent, contingentia habere veritatem objectivam, & futuritionem determinatam ante decretum, & determinationem voluntatis divinæ, quæ (ut ostendimus) est primum principium, & prima veluti radix totius libertatis & contingentia in rebus creatis. Quare D. Thomas, ut conciliet libertatem & contingentiam rerum cum divinis decretis, semper recurrit ad efficaciam voluntatis divinæ, attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus: ut videri potest 1. parte quæst. 19. art. 8. quæst. 22. art. 4. quæst. 23. art. 6. 1. 2. quæst. 10. art. 4. ad 1. in 2. ad Annibaldum dist. 44. quæst. 1. art. 4. ad 4. 1. Periherm. lect. 14. ubi sic loquitur. *Voluntas divina est intelligenda ut extra ordinem entium existens, veluti causa quedam profundens totum ens, & omnes ejus differentias.* (Quàm pulchra consideratio ad habendam divinam magnitudinem ubique præsentem!) *Sunt autem differentia entis, possibile, & necessarium, & ideo ex ipsa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus &c.* Idem habet 6. Metaph. lect. 5. ubi etiam videndus est.

128. Habes secundo, futura contingentia absoluta, vel conditionata, in propositionibus contradi-

A ctoriè oppositis, seu in vi, & lege contradictionis, non posse certò & determinatè à Deo cognosci, antecedenter ad decretum, ut docent Recentiores. Ut enim ostendimus, vis contradictionis non magis petit veritatem vnius partis determinatæ, v. g. affirmativæ, quàm alterius, scilicet negativæ; sed tantum exposcit quòd illæ sint impossibiles in veritate, vel falsitate: At in medio indifferenti non potest sciri aliquid determinatum, ut constat ex supra dictis contra Molinam: Ergo in propositionibus contradictorijs, ex vi contradictionis, non possunt futura contingentia, ut determinatè vera, vel ut determinatè falsa, cognosci.

§. VI.

Respondetur argumentis adversa sententia.

129. ARGUMENTA Adversariorum in hac materia, valde frigida ac iejuna sunt; ex dictis enim satis apparet, quàm sit infirmum ac imbecille fundamentum, quod ex vi contradictionis desumunt, ita argumentantes. Vis contradictionis exigit, ut una ex contradictorijs sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: At istæ propositiones, *si vocavero Petrum in tali occasione, consentiet. Et si vocavero Petrum in tali occasione, non consentiet:* sunt contradictoriae, pro priori ad decretum divinum: Ergo pro priori ad decretum, una illarum est determinatè vera, & altera determinatè falsa; & consequenter Deus provt sic illas cognoscit, ante decretum voluntatis suæ.

130. Confirmant hoc argumentum, ex eo quòd propositio disjunctiva, constans ex illis contradictorijs, est vera, pro priori ad decretum, determinatè veritate: At veritas disjunctiva, ex veritate alicujus partis desumitur, & consequenter determinata illius veritas, ex determinata veritate alicujus partis dependet: Ergo aliqua pars prædictæ disjunctivæ, debet esse determinatè vera, pro illo priori ad decretum divinum; & consequenter poterit à divino intellectu, pro illo priori, ut determinatè vera cognosci.

131. Ad hoc argumentum, quidam ex nostris respondent, concessâ Majori, negando Minorem, scilicet quòd pro priori ad decretum, illæ propositiones sint contradictoriae: nam pro illo priori, non sunt propositiones, eo quòd Deus pro illo priori, nihil de futuritione, aut non futuritione concipiat, & propositio significare non possit, nisi mediante cõceptu: unde hæ voces, *homo est animal, prolata à pstraco, non sunt propositiones, quia proferens illas, nihil de re concipit: cùm autem ad contradictionem necessariò debeat supponi essentia propositionis, consequens fit, quòd inter illas, pro priori ad decretum, non sit contradictio.*

132. Hanc solutionem & probo, & laudo, aliter tamen argumento respondeo, nempe distinguendo Majorem: Vis & natura contradictionis exigit, ut una ex contradictorijs sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: pro omni instanti reali, concedo Majorem: pro omni priori naturæ, nego Majorem, & concessâ Minori, nego Consequentiam; & insto in signo possibilitatis, & in signo antecedenti; nempe prædicatorum quæ Deo necessariò conveniunt, in quibus nulla ex istis propositionibus potest esse vera aut falsa determinatè, & tamen potest idem argumentum pro illis signis formari. Insto etiam in propositionibus de præsen-

ti: hæc namque propositio, *voluntas diligit*, A
contradictoriè opponitur isti, *voluntas non dili-
git*; & tamen licet una sit vera, & altera falsa
determinatè, pro instanti reali, neutra determi-
natè est vera, aut falsa, pro priori naturæ, pro
quo in eodem instanti reali, voluntas ut indiffè-
rens, per modum actûs primi præcedit.

133. Tertio responderi potest, quòd vis & na-
tura contradictionis, exigit ut una ex con-
tradictorijs, sit determinatè vera, & altera
falsa: una determinatè formaliter, concedo:
una determinatè materialiter, nego. Sensus
distinctionis est, ex contradictione provenire,
quòd de facto utraque propositio nunquam sit
vera, vel utraque falsa, sed quòd si una sit vera, al-
tera debeat esse falsa: quòd verò hæc materialiter,
& in individuo sit vera, determinatè præ alia, hoc
non provenit ex contradictione, sed vel ex ma-
teria, ut in propositionibus necessarijs, vel ex
determinatione præsentialitatis, aut præteritio-
nis, ut in propositionibus de præsentibus, & præ-
teritis; aut ex determinatione causarum, ut in
propositionibus de futuro contingenti: unde
antecedenter ad decretum, quòd est determi-
natè causa primæ, nulla potest esse determi-
natè vera, vel falsa; sed una tantùm indetermi-
natè, & sub disjunctione, eo ferè modo, quò
alter oculus dicitur necessarijs ad videndum, ut
exposuimus §. 1. annotatione tertiâ. Ex quo pa-
tet responsio ad confirmationem, dicendum
enim est, quòd sicut disjunctiva est necessaria, si
constet ex partibus impossibilibus; licet neu-
tra earum sit necessaria, ut patet in hac, *Pe-
trus est albus, vel non albus*: ita tota disjunctiva
potest esse determinatè vera, etiamsi nulla pars
sit determinatè vera; quia ad necessitatem, aut
veritatem determinatam disjunctivæ, sufficit
impossibilitas partium, secundùm veritatem
aut falsitatem.

134. Objicies secundo: Illa propositio est determi-
natè vera, quæ est conformis suo objecto: Sed
hæc propositio, *Antichristus erit*, etiam pro
priori ad decretum, est conformis suo objecto:
Ergo est determinatè vera. Major patet, Mi-
nor probatur. Tunc propositio est conformis
objecto, quando illud ita se habet, ut per eam
enunciatur: Sed objectum hujus propositionis,
Antichristus erit, ita se habet ut enunciatur per
illam; cum reverà Antichristus sit habiturus
existentiam in aliqua differentia temporis, ut est
certum de fide, & in scriptura revelatum: Ergo
hæc propositio, etiam pro priori ad decretum, est
conformis suo objecto.

135. Confirmatur: Illa propositio de futuro est de-
terminatè vera, quæ aliquando habebit suam
de præsentibus, seu de inesse veram: veritas enim
propositionis de futuro, per suam de inesse, seu
de præsentibus regulari & cognosci debet: Sed
hæc propositio, *Antichristus erit*, habebit ali-
quando suam de inesse veram; aliquando enim
verum erit dicere, *Antichristus nunc est*, ut est
certum de fide: Ergo est determinatè vera.

136. Confirmatur amplius: Objectum hujus pro-
positionis, *Antichristus erit*, non est determinatio
causæ primæ (alioquin non esset de futuro, sed de
præsentibus, sed existentia ipsius Antichristi, habenda
pro tempore: Ergo quamvis causa prima, in si-
gno antecedenti decretum, non sit determinata
ad producendum Antichristum, hoc tamen non
obstat, quin talis propositio, pro illo priori,
sit determinatè vera.

137. Ad objectionem respondeo, concessa Majo-

ri, negando Minorem: ad cujus probationem,
distinguo Majorem. Tunc propositio est con-
formis objecto, quando ita se habet, ut per
eam enunciatur: si hoc habeat ex vi illius si-
gni, in quo enunciatur, sive ex vi dispositio-
nis factæ in tali signo, concedo. Si hoc habeat
ex vi alterius signi, sive ex vi dispositionis factæ
in alio signo subsequenti, nego. Quòd autem
Antichristus sit habiturus existentiam, pro ali-
qua differentia temporis, hoc non provenit, ex
vi dispositionis factæ in signo antecedenti decretum;
sed ex vi ipsius decreti, quo voluntas di-
vina se determinavit ab æterno ad producendum
aliquando Antichristum; & quia tale decretum
& determinatio causæ primæ, in Scriptura re-
velatur, ideo hæc propositio *Antichristus erit*,
modò non solùm est determinatè vera, sed etiam
certa de fide.

Ad confirmationem similiter respondeo, 138.
concessa Majori, distinguendo Minorem: Hæc
propositio, *Antichristus erit*, formata pro priori
ad divinum decretum, habebit aliquando suam
de inesse veram, ex vi talis prioris, & dispositio-
nis in eo factæ, nego Minorem. Ex vi signi
posterioris, & divini decreti determinantis ali-
quando producere Antichristum, concedo Mino-
rem, & eodem modo distinguo Consequentem.

Ad secundam confirmationem, dicendum est 139.
C objectum propositionis de futuro contingenti,
neque esse solam determinationem causæ, ne-
que solam existentiam rei, ut habendam pro
tempore futuro; sed existentiam rei, ut habendam
ex vi præsentis determinationis causæ:
unde quamvis decretum, & determinatio cau-
sæ primæ, vel secundæ, non sit objectum harum
propositionum, est tamen ejus fundamen-
tum, & prima regula, primaque radix con-
formitatis quam habent cum illo; eo propor-
tionali modo quò indifferens iudicium rationis
est prima regula liberæ determinationis volun-
tatis, quamvis non sit objectum ipsius. Unde
ut aliqua res in aliquo signo sit, & concipiat
ut futura, non sufficit quòd sit aliquando
habitura existentiam (hoc enim potest verificari
de re possibili, considerata in statu meræ possi-
bilitatis, ut supra dicebamus) sed insuper
requiritur, quòd sit habitura existentiam, ex vi
præsentis determinationis causæ: quod non
potest verificari de Antichristo, pro priori ad
divinum decretum, cum pro tali signo divina
voluntas sit omnino indifferens, & indetermi-
nata ad ejus productionem.

Dices, Sequitur ex hac responsione, omnem 140.
propositionem affirmativam de futuro contin-
genti, esse falsam, pro priori ad decretum, &
negativam, ejus contradictoriam, veram. Pro-
batur sequela, quantum ad primam partem,
quia propositionis affirmativæ falsitas, confi-
sit in hoc, quòd aliquid affirmet aliter ac est:
At dicta propositio affirmat aliquid pro illo
priori, aliter ac est, enunciat enim rem esse
futuram, quæ reverà pro illo priori non est
futura: Ergo est falsa. Ex quo probata manet
secunda pars sequelæ, nam id quòd sufficit ad
falsitatem affirmativæ, sufficit etiam ad verita-
tem negativæ contradictoriæ, ut patet.

Respondeo distinguendo Minorem: Affir-
mat aliquid quòd pro illo priori non est, ly
non est, accepto præcisivè, id est quòd pro illo
priori, non intelligatur esse, concedo Mino-
rem. Accepto repugnanter, & contrariè, ne-
go Minorem, & Consequentiam. Quia ut falsa

esset hæc propositio, necessarium erat, quod affirmaret aliquid, quod pro illo priori non esset, contrariè, aut repugnanter: id est, quod haberet aliquid ex vi illius prioris, repugnans futurationi quam affirmat.

Hæc solutio potest hoc exemplo elucidari. Quando aliquis considerando hominem secundum se, & sua prædicata essentialia, dicit, *homo non est albus*, tunc *ly non albus*, potest dupliciter sumi; primò repugnanter, & contrariè; & in hoc sensu, propositio est falsa, quia significat albedinem homini repugnare: secundo, merè præcisivè, & sic talis propositio est vera, significat enim, hominem non esse essentialiter album, & naturam humanam esse de se indifferentem ad albedinem, vel non albedinem. Ita similiter, quando dicitur, Antichristus pro priori ad decretum non est futurus, *ly non futurus*, potest sumi repugnanter & contrariè, & denotare futurationem Antichristo repugnare; & in hoc sensu, hæc propositio est falsa, nec est in materia contingenti, sed impossibili: impossibile enim est, futurationem Antichristo repugnare. Secundo *ly non futurus*, potest sumi purè præcisivè, prout significat Antichristum, ex vi signi antecedentis decretum, esse indifferentem ad futurationem, vel non futurationem, & ab utraque præscindere; & sic propositio est verissima, sed non est in materia contingenti, sed necessarium; cum necessariū sit, ante decretum, & determinationem voluntatis divinæ, res omnes esse in statu merè possibilitatis, & indifferentes ad futurationem vel non futurationem. Aliam hujus instantiæ solutionem dabimus in Tractatu de Angelis.

Disp. 7. art. 4. §. 3.

142. Objicies ultimo: Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, ut docent Philosophi in Logica: At determinatæ essentiæ convenire debent determinatæ proprietates, in omni signo imaginabili: Ergo veritas & falsitas debent convenire propositionibus de futuro contingenti, in omni signo imaginabili, subindeque in signo rationis antecedenti divinum decretum.

Respondeo primò hoc argumentum nimis probare, quia ex illo sequitur, propositiones de futuro contingenti esse determinatè veras aut falsas, ac proinde illarum objectum determinatè futurum, vel non futurum, non solum pro priori ad decretum, sed etiam pro signo possibilitatis rerum; cum pro tali signo, & quocunque alio imaginabili, proprietates debeant convenire essentiæ.

143. Respondeo secundo distinguendo Majorem. Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, formalis, concedo: materialis, nego. Propositiones autem de futuro contingenti, pro priori ad divinum decretum, non sunt formaliter propositiones, sed tantum materialiter, ut supra annotavimus.

Respondeo tercio distinguendo Majorem: Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, proprietates respectivæ, concedo; absoluta, nego. Similiter distinguo Minorem: Determinatæ essentiæ convenire debent determinatæ proprietates, si sint absolute, concedo: si sint respectivæ, nego.

Explicatur: Sicut æqualitas vel inæqualitas sunt proprietates quantitatis, non absolute, sed respectivæ: quia una quantitas dicitur æqualis per ordinem ad alteram cui commensuratur,

A & inæqualis per ordinem ad aliam quam excedit, vel à qua exceditur. Ita similiter veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, non absolute, sed respectivæ; quia sumuntur per ordinem ad objectum, & ex conformitate, vel difformitate quam habet ad illud: unde sicut si daretur una tantum quantitas, neque esset æqualis, neque inæqualis, sed indifferens ad utrumque: ita si detur aliquid signum rationis, in quo objectum propositionis de futuro contingenti, non sit determinatè futurum vel non futurum; illa etiam, in tali signo, non erit determinatè vera vel falsa, sed non vera & non falsa, id est indifferens ad veritatem & falsitatem.

ARTICVLVS V.

Vera sententia stabilitur, & medium in quo Deus futura contingentia cognoscit, explicatur.

Sapienter monet Ecclesiastes, omnia tempus habere, & tempus esse plantandi, tempus evellendi; tempus destruendi, & tempus ædificandi. Articulis præcedentibus, falsas Recentiorum sententias confutavimus, nunc tempus est, ut veram D. Thomæ & Discipulorum ejus sententiam stabiliamus, & medium in quo Deus futura contingentia certò & infallibiliter cognoscit, breviter declaremus. Hic solum agemus de futuris absolutis, de conditionatis verò dicemus disputatione sequenti.

§. I.

Præscientiam futurorum fundari in decreto, seu prædefinitione voluntatis divinæ, SS. Patrum testimoniis ostenditur.

Dico igitur: Deum cognoscere certò & infallibiliter futura contingentia absoluta, in decreto & prædefinitione suæ voluntatis, sive potius in essentia & omnipotentia divina, ut per tale decretum determinata.

Probatur primò ex Dionysio, & alijs SS. Patribus supra citatis, qui apertè docent Deum omnia in sua essentia tanquam in causa cognoscere: Sed essentia divina non est causa futurationis rerum, nisi ut determinata per liberum divinæ voluntatis decretum; cum Deus non agat ex necessitate nature, sed ex beneplacito suæ voluntatis: Ergo omnia futura Deus cognoscit in suo decreto.

Probatur secundo ex Hilario 9. de Trinit. sic dicente: Sed *Quæ Deus facere decrevit, in sua voluntate cognovit*: Sed Deus, cum non sit agens naturale, sed liberum, decrevit ab æterno facere universa quæ in tempore operatur, etiam futura contingentia & libera, juxta illud Apostoli ad Ephesios 1. *Operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ*: Ergo Deus in decreto suæ voluntatis, futura contingentia & libera cognoscit.

Probatur tercio ex Augustino libro de prædestin. Sanctorum cap. 10. ubi certam de futuris & promissis notitiam repetit à prædestinatione & decreto Dei, ait enim: *Prædestinatione Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus*. Et ibi agens de promissione facta Abrahamæ, Patrem multarum gentium esse constituendum, post multa hæc adiungit: *Credidit Abraham dans gloriam Deo, quoniam quæ promisit, po-*

144.

Disp. 2. art. 6. §. 2.

145.